

ӘЛЕМДІК ӨРКЕНИЕТКЕ – БАБАЛАР ДӘСТҮРІМЕН

Аннотация

Мақалада егеменді ел болу ата-баба арманының орындалғаны туралы, тәуелсіздігіміздің арқасында тарихымызбен бірге тіліміздің еркіндік алып, халқымыздың бірлігінің арқасында мемлекетіміз бүкіл әлем елдерімен терезесі тең, керегесі кең дәрежеге жеткендігі айтылады. Сонымен қатар бабалар аманатына адал болу, оны сақтау – әрбір қазақ азаматына ортақ абырой, ортақ міндет екені ескертіледі. Мақала ұлтжанды ұрпаққа арнап жазылған.

Түйін сөздер: тәуелсіздік таңы, егеменді ел, ана тілі, халық даналығы, баянды болашақ

Тәуелсіздік – бүкіл қазақ жұртының қызу құштарлықпен, сарқылмас сүйіспеншілікпен айтар, ардақ тұтар асыл қазынасы. Ол – өлең, ол – ән, ол – сұлулық, ол – асқақ арман, ол – шалқыған дәулет, көркейген сәулет! Елдік туымыз тігілген алтын шаңырағымыз!

Баянды болсын қазақ тірлігіміз,
Берік болған ұстанған бірлігіміз.
Өмірін қиған жандар ескеріліп
Ұрпаққа аян болсын ерлігіміз,
Мәңгі болсын егеменді елдігіміз!

Тәуелсіздік! Бұл халқымыздың сан ғасырлар бойы аңсаған арманы еді. Тарихқа жүгінсек, ежелден қазақ халқы өздігінен ешқандай соғыс аспаған, қашанда бейбітшілікті ту етіп ұстаған бейбіт халық болған. Алайда Алтайдан Атырауға дейінгі кең байтақ жерінде мамыражай тіршілік кешкен бейбіт елге көз алартушылар көп болды. Олар оқтын-оқтын халқымызды жан-жақтан қыспаққа алып, шабуылдап отырған. Мұндай алашапқын ұрыстар еліміздің тарихында аз болмаған.

Өткен жылдар өшкен жоқ, санада тұр,

Талай сауыт тоздырды дала-батыр – деп, ақиық ақын М.Мақатаев жырлағандай, солардың бәріне халқымыз қарсы тұрып, тосқауыл бола білді. Атақты батырларымыз елі мен жері үшін қасық қаны қалғанша шайқасып, шыбын жанын шүберекке түйді. Ақылгөй абыздар елді ерлікке жұмылдырып, хандарымыз жеңісті ұйымдастыра білді. Өз басынан ұрпақ тағдырын биік санаған Асан Қайғы бабамыз елі үшін мәңгілік мекенжайды желмаямен желіп іздеген. Талмай кезіп, ерінбей шарлап, таппай тынбай, таңдап тоқтап, түйесін шөктірген жері – қазақ жері. Осынау бүгінгі бірнеше мемлекеттің территориясын қамтитындай ұлан-ғайыр жерді қорған салып қоршамай, шекара жүргізіп күзетпей-ақ қорғап, бүгінгі ұрпағына аманат етіп кеткен бабаларымыздың батырлығы мен даналығын мақтанышпен еске аламыз.

Алайда тәуелсіз ел болып, өзін-өзі билеуге мүмкіндік алу оңай болған жоқ. Әдетте, әр елдің, мемлекеттің, халықтың тәуелсіздікті армандауы, еркіндікті аңсауы заңды құбылыс. Тарих дегеніміз – ең алдымен халық. Біз білмейтін адамдар тағдыры. Тарихымыздың қазіргі жаңару жолы, сөз жоқ әйгілі Желтоқсан оқиғасымен тікелей байланысты. Ал, Желтоқсан оқиғасы бір күннің не бір жылдың наласынан туған жоқ. Ол сананы сансыратқан сан жылдардың шері, ызасы, рухы болатын. Осы ыза, жаланың бәрі желтоқсанның алауына ұласты.

Қазақта мынадай мақал бар «Жеті атасын білмейтін ер жетесіз, жеті ғасыр тарихын білмейтін ел жетесіз»[1]. Нағыз мемлекет болатын ел халық руханиятының бастауларын дамыту керек. Оған барар жол халық даналығының негізінде жатырғанын тарих дәлелдеді.

Жиырмасыншы ғасырдың бас кезіне дейін небір қыспақ пен құбылтуларға қарамастан, дәстүрлі өмір салттың тұмшаланған халде болуы этномәдени сананың сақталуына себепші болды. Тарих болашағына деген ғасырлар бойғы үмітсіздік ұлттық мінез-құлықты күйретіп, қазақ халқының небір данышпан перзенттері мен көсемдері тарихтың қарғыс атқан тозағында тұншықты, ұлттың амандығы үшін олар тарихтың тәлкегіне көнуге мәжбүр болды. Қандай қиын жағдай болса да қазақ халқы өзінің даму жолында қалыптасқан құндылықтарын сақтап қалды. Бұдан қазақ халқының өзінің ұлтына берілген сезіміне, намысына қылау түсірмегенін байқау қиын емес. Жиырмасыншы ғасырдың соңғы он жылында қазақтар арман болған азаттығымен қауышты...

Тарихы жоқ – тамырсыздық. Біз мұндайдан аманбыз. Жазылып қалған тарихымыз да, тереңге бойлаған тамырымыз да бар. Ел болып, егемендік алдық. Еңсемізді көтеріп, көк туымызды желбіреттік. Мұның өзі – тәуелсіздіктің арқасы. Қай халық болмасын өз елін, мекендеген жерін жанын сала қорғайды. Бұл атадан балаға мирас болып келе жатқан дәстүр. Азаттық ұғымын білдіретін «тәуелсіздік» деген сөз әр ұлт үшін киелі, қасиетті сөз болып есептеледі. Өйткені, Тәуелсіздік оңай келмейді.

1986 жылғы 16-желтоқсан қазақтың қайсар жастарын ақ қарда қызыл қанға боятып, жүрегін қан жылатты. Мұхтар Шаханов желтоқсан құрбандарын «Желтоқсанның алғашқы қарлығаштары»[2] деп атауы тегін емес. Ел болашағын бар мәселеден жоғары қойып, сол жолда өздері құрбан болған боздақтар елінің басына туар күнді ойлады. Тәуелсіздік қаһармандарының басы – Жәнібек пен Керей болса, соңы – Қайрат пен Ләззәттар. Кешегі жастарымыз тоқсан түрлі жел соққан желтоқсанда да, тарихымызға таңба, тамырымызға сызат түсірмес үшін кеудесін айқара ашып, еңсесін биік ұстап, ештеңеден қорықпаған болатын. Желтоқсан қазақ жастарының ерлігін паш етті. Қаншама біздің ұл-қыздарымыз өз Отаны үшін жас өмірін қиды. Бұл жастарымыздың аңсаған армандары өз елінің байрағын көтеру еді. Ел бірлігін, ел тыныштығын сақтап, ел намысын қорғап, дұшпанына қарсы қажыр-қайрат көрсеткен халқымыздың асыл ұлдарының есімдерін білу, олардың өмір сүрген тарихымен танысу – бүгінгі ұрпақтың парызы деп білемін.

Еркіндік басымызға қонған бақыт. Ендігі мұрат – сол бақытты бастан ұшырып алмау. Бұл Тәуелсіздігіміздің туы, болашақтың тұтқасы болар сіз бен біздің зарыға күткен өркениет айдынына шыққан алып кеме. Осындай қуанышты күнге жету үшін қазақ елі талай қиыншылықты бастан кешірді. Қазақ халқы қандай қиын заманды бастан өткізсе де, салт-дәстүрін ұмытпаған. Ал салт-дәстүр дегеніміздің өзі – халықтың тәрбие негізінің бірі. Осындай қиыншылықпен кеген тарихымызды, дәстүрімізді, тілімізді меңгеріп қана қоймай, болашаққа ұлт ретінде, ел ретінде қалуымыз үшін жан аямай күресе отырып, ұрпаққа жеткізу міндетіміз. Бұл жолда ар-намысымызды, жігерімізді жоғалтпауымыз керек. Қазақ жастарының кеудесін оққа тостырған отансүйгіштік қасиеті – бізге мұра.

Бейбіт күннің әр күнін, әр минутын бағалап, тәуелсіздігімізді беріктеп, бекіте түсуге үлес қосу, қазақ жастарының абыройы.

Жаңа заман орнады, жаңа таң атты. Ол – тәуелсіздік таңы. Қазір бізге ұлтжандылық қасиет жетіңкіремей жатқан да кездер болады. Оның үстіне бүгінгі күннің басты мәселесіне айналған тіл мәселесі тағы бар. Тіл мен тарих тамырлас. Тіл – ұлттың жан дүниесі. Қазақ халқының басында талай қайғылы күндердің болғаны бізге белгілі. Қазір есімізді жиып, өшкеніміз жанып, өлгеніміз тіріліп, ортайғанымыз толуға бет алған заманда жарық дүниедегі қасиетті байлығымыз – ана тіліміздің қанатын кең жаюы заңды құбылыс.

Өсер ел алдымен тілін қадірлейді. Жасыратыны жоқ бірқатар жастар өз тілін менсінбей, яғни мән бермей көбіне өзге тілде сөйлейді. Бірақ, ата-салт, әдет-ғұрып ана тілінің ғажап байлығын ондайлардың ұғына алмайтыны өкінішті. Тұнығы таза, иірімі күшті, қолдануға икемді ана тіліміздің айтайын деген ойымызды төте де, жанамалай да, әзіл-қалжыңмен де жеткізу мүмкіндігі мол. Ендеше, сол ана тілімізді қастерлейік, ана сүтімен бойға дарыған тілімізді шұбарландырмайық, болашақ ұрпағымызға таза күйінде жеткізейік дегім келеді.

Биік жырлар иесі Мұқағали Мақатаев:

Ал екінші бақытым – тілім менің

Тас жүректі тіліммен тілімдедім.

Кей-кейде дүниеден түңілсем де,

Қасиетті тілімнен түңілмедім – деп тебірене жырлап, ана тілінің құдыретін барлық халыққа «Тіліміз біздің жүрегіміз» екенін жеткізе білді [3].

Тарихтың ащы сабақтарын әрдайым жадымызға тұтып, тәуелсіздігімізді баянды етуге, болашағымызды нұрлы қылуға қолдан келгенше көмек көрсету – бүгінгі таңдағы әрбір қазақстандық жастардың азаматтық асыл мұраты, перзент парызы деп ойлаймын. Дүниежүзі Қазақстанды тәуелсіз мемлекет ретінде танып, мойындап отыр. Өнерлі жастар, білімді жастар үлкен өмірге өркен жайып, ұстаздарымыз өнеге болып болашаққа бағыт беруде. Туған елдің мерейін өсіретін, рухын биіктететін, жақсысын асыратын жастардың мықты ісіне, тындырған шаруасына іштей «Саналы ұлдар туса игі, ата жолын қуса игі» деген арамызда тәуелсіздік жолын намыспен ұстар, жігері жойқын, еңбекқор, тәуелсіздіктің туын биіктен түсірмейтін намысшыл ұрпақтың бар екендігіне сенемін.

Себебі, заманның сыншысы да, тарихшысы да – бүгінгі жастар. Сондықтан еліміздің гүлдей жайнап, өркендеуіне атсалысатын – біздер. Болашағымыздың кілті – өз қолымызда.

Көздерінде от ойнар,

Сөздерінде жалын бар

Жаннан қымбат оларға ар,

Мен жастарға сенемін! – деп, Мағжан Жұмабаев жазғандай, елінің болашағы үшін ұшан теңізге тамшыдай болса да, өз еңбегі мен білім-жігерін аямай жұмсап, адал қызмет ететін жастар барына мен де сенемін [4]. «Тәуелсіздікті нығайту үшін күрес – елге тиген үлес» демекші, енді Қазақстанның болашағы үшін жауапкершілік біздердің иығымызға жүктелді.

Ел ертеңі – жастардың қолында. Бәрі бізге байланысты. Еліміздің арыстандай айбатты болуына, қырандай өзін биік ұстап, ешкімнің аяғына тапталмайтын ел болуына, Қазақстан Республикасының одан әрі дамуына атсалысамыз. Рухымыз биік, қанымыз таза болғандықтан ғана бүгінгі күні тарих төрінде, биік тұғырда отырмыз.

Қазақтың қайсар рухты жастары ұлы мемлекетке ие болып, әр атқан таңында тындырған ісін еліне арнайды деп ойлаймын. Ол үшін – білімді, білікті, адал, еңбекқор, ұлтжанды, рухы, өресі биік ұрпақ тәрбиеленуі тиіс. Сондықтан да білім алуда, жұмыс істеуде мемлекет жастарға барлық игі жағдайларды жасауда.

Егемендігіміздің лайықты иесі болу – әркімнің парызы. Егер әр азамат өзінің өмірге босқа келмегенін көрсете алмаса, азаматтық борышын орындамаса, елін қорғамаса, оған жер басып керегі не?

Азамат, ел алдындағы борышыңды ұмытпа! Қазақстанның аспан түстес Көк байрағы әрқашан желбіреп тұруы тиіс! Қазір Қазақстан Республикасын бүкіл әлем таниды. Елімнің ертеңі еңселі, болашағы баянды болатынына кәміл сенемін.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Мақал-мәтелдер жинағы – Астана.-2020ж.
2. Шаханов М «Өлеңдер жинағы» -Алматы.-1990ж.
3. Мақатаев М «Үш бақытым» - Алматы.-2018
4. Жұмабаев М «Мен жастарға сенемін» - Алматы: «Жазушы»1989ж.

РЕЗЮМЕ

В статье говорится, что родовая мечта стать суверенным государством сбылась, благодаря нашей независимости наша история обрела свободу слова, а благодаря единству нашего народа наша страна вышла на уровень других стран. Также отмечается, что верность наследию предков, его сохранение – общая честь, общая задача каждого гражданина Казахстана.

RESUME

The article says that the ancestral dream of becoming a sovereign state has come true, thanks to our independence, our history has gained freedom of speech, and thanks to the unity of our people, our country has reached the level of other countries. It is also noted that loyalty to the heritage of our ancestors, its preservation is a common honor, a common task of every citizen of Kazakhstan.

UDC 378

Maxutova A., STR-11

Zhumagulov A., IS-11

Research supervisor: **Irgaliyeva G.**, teacher, master of pedagogical sciences
Zhangir Khan West Kazakhstan Agrarian-Technical University, Uralsk

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF EDUCATION: YOUTH AND SCIENCE

Abstract

This article examines the innovative development of education in Kazakhstan and the science itself in the same education system. It also describes science in independent years and the role of science in Kazakhstan. Directly, we will talk about young people. More precisely, about young people in science. It speaks about the importance of young people and young professionals in the environment of scientists and science in general. And the development of information technologies also belongs to the scientific development of the younger generation, because science is partly involved in this.

Keywords: *youth, science, independency, education, development.*